

Sygn. akt II Ca 1067/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 maja 2017 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący Sędzia Sądu Okręgowego Dariusz Iskra

po rozpoznaniu w dniu 31 maja 2017 roku w Lublinie, na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością Spółki komandytowej z siedzibą w W.

przeciwko A. Z.

o zapłatę kwoty 500 zł z odsetkami w wysokości czterokrotności stopy lombardowej NBP, nie wyższymi niż odsetki maksymalne za opóźnienie, od dnia 27 czerwca 2013 roku do dnia zapłaty

na skutek apelacji powoda od wyroku Sądu Rejonowego w Białej Podlaskiej z dnia 30 czerwca 2016 roku, w sprawie I C 255/16

uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi Rejonowemu w Białej Podlaskiej do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach instancji odwoławczej.

Sygn. akt II Ca 1067/16

UZASADNIENIE WYROKU

W pozwie wniesionym w dniu 30 grudnia 2015 roku do Sądu Rejonowego w Białej Podlaskiej powód – (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Spółka komandytowa z siedzibą w W. wniósł o zasądzenie od pozwanego – A. Z. kwoty 500 zł z odsetkami w wysokości czterokrotności stopy lombardowej NBP od dnia 27 czerwca 2013 roku do dnia zapłaty oraz o zasądzenie kosztów procesu (k. 3-5v).

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, że (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (dawniej (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością) w ramach prowadzonej działalności gospodarczej udzielała drogą elektroniczną krótkoterminowych pożyczek gotówkowych. Osoba ubiegająca się od taką pożyczkę musiała zarejestrować się na stronie internetowej Spółki (www.sohocredit.pl), podając między innymi imię, nazwisko, numer PESEL, numer dowodu osobistego, miejsce zamieszkania. Warunkiem rejestracji było potwierdzenie przeczytania i zaakceptowania ogólnych warunków umowy, które były zamieszczone na stronie internetowej Spółki.

Powód wskazał, że w trakcie rejestracji osoba ubiegająca się o pożyczkę zobowiązana była dokonać przelewu opłaty rejestracyjnej na rachunek bankowy Spółki podany na jej stronie internetowej. Dokonanie opłaty rejestracyjnej miało na celu sprawdzenie przez Spółkę, czy podane w formularzu rejestracyjnym nazwisko oraz adres zamieszkania należą do osoby ubiegającej się o pożyczkę.

Powód wskazał, że w celu otrzymania pożyczki osoba zarejestrowana była zobowiązana złożyć wniosek o udzielenie pożyczki na formularzu umieszczonym na stronie internetowej Spółki. We wniosku o udzielenie pożyczki wnioskodawca był zobowiązany podać wnioskowaną kwotę pożyczki, okres, na jaki ma zostać ona udzielona, oraz termin spłaty pożyczki. Kwota pożyczki była przekazywana pożyczkobiorcy przelewem na jego rachunek bankowy, z którego została przelana opłata rejestracyjna. Całkowity koszt pożyczki udzielanej przez Spółkę stanowiły: opłata

administracyjna (5%) oraz koszty ubezpieczenia pożyczki. Spłata pożyczki następowała na rachunek bankowy Spółki, wskazany na jej stronie internetowej.

Powód wskazał, że pozwany dokonał rejestracji na stronie internetowej Spółki i wniósł opłatę rejestracyjną, akceptując warunki umowy pożyczki. Zgodnie z wnioskiem pozwanego, Spółka udzieliła pozwanemu pożyczki numer (...) na okres 30 dni w kwocie 500 zł. Spółka przełała wskazaną kwotę na rachunek pozwanego w dniu 27 maja 2013 roku. Pozwany do dnia wniesienia pozwu nie zapłacił należności.

Powód wskazał, że w dniu 3 grudnia 2013 roku (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością przystąpiła jako komandytariusz do spółki komandytowej (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Spółka komandytowa, gdzie jako swój wkład wniosła wszelkie przysługujące jej na dzień podpisania umowy spółki komandytowej wierzytelności z tytułu udzielonych pożyczek dla osób fizycznych za pośrednictwem Internetu. (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Spółka komandytowa została wpisana do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego w dniu 14 grudnia 2013 roku.

Powód wskazał, że zgodnie z art. 109 § 1 k.s.h. w zw. z art. 48 § 3 k.s.h. wierzytelności wniesione przez (...) Spółkę z ograniczoną odpowiedzialności jako wkład do spółki komandytowej zostały przeniesione na powoda z dniem 14 grudnia 2013 roku.

*

W piśmie procesowym z dnia 16 czerwca 2016 roku powód wskazał, że na dochodzoną pozwem kwotę składa się jeden składnik zadłużenia, którym jest kwota udzielonej pożyczki.

Powód wskazał również, że wnosi o zasądzenie odsetek za opóźnienie w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP w skali roku, jednak nie wyższych niż odsetki maksymalne za opóźnienie, uregulowane w art. 481 § 2¹ k.c. (k. 34).

*

Wyrokiem zaocznym z dnia 16 września 2016 roku Sąd Rejonowy w Białej Podlaskiej oddalił powództwo (k. 40).

W uzasadnieniu wyroku Sąd Rejonowy, że powód, dochodząc od pozwanego należności z tytułu pożyczki udzielonej przez (...) Spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością, dołączył do pozwu:

- odpis z Krajowego Rejestru Sądowego powoda na dzień 21 grudnia 2015 roku, z którego wynika, że jej komplementariuszem jest (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością,
- regulamin udzielania pożyczek przez (...) Spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W.,
- wyciąg z rachunku (...) Bank (...) Spółki Akcyjnej za okres od dnia 1 maja do dnia 31 maja 2013 roku, z którego wynika, że A. Z. uiścił opłatę w kwocie 1 zł i zapoznał się z regulaminem udzielania pożyczki (...) SP. Z O.O. oraz że (...) .PL przełał na rachunek pozwanego kwotę 500 zł tytułem umowy pożyczki (...),
- dokument wystawiony przez (...) Spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością dotyczący umowy nr (...),
- odpis z Krajowego Rejestru Sądowego powoda na dzień 24 stycznia 2014 roku, z którego wynika, że (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością wniosła do Spółki wkład w wysokości 151215 zł,
- odpis z Krajowego Rejestru Sądowego na dzień 18 grudnia 2015 roku (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. oraz

- oświadczenie z dnia 15 grudnia 2015 roku podpisane przez prezesa zarządu (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, w którym informuje, że wierzytelność z tytułu pożyczki nr (...), udzielonej pozwanemu, została wniesiona jako wkład niepieniężny do Spółki będącej powodem.

W ocenie Sądu Rejonowego powód nie wykazał, że przysługuje mu wierzytelność wobec pozwanego w określonej w pozwie wysokości. Oznacza to, że powód nie wykazał, że służy mu legitymacja czynna w tym postępowaniu.

Sąd Rejonowy wskazał, że według twierdzeń powoda zawartych w uzasadnieniu pozwu legitymacja czynna powoda ma być oparta o fakt nabycia przez powoda wierzytelności w stosunku do pozwanego, która wynikała z zawartej umowy pożyczki. Powód wskazywał, że (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (dawniej (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością) udzieliła pozwanemu drogą elektroniczną pożyczki gotówkowej na okres 30 dni w wysokości 500 zł. Pozwany do dnia wniesienia pozwu nie spłacił pożyczki. W dniu 3 grudnia 2013 roku (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością przystąpiła jako komandytariusz do spółki komandytowej (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Spółka komandytowa z siedzibą w W., gdzie jako swój udział wniosła wszelkie przysługujące jej na dzień podpisania umowy wierzytelności z tytułu udzielonych pożyczek. Tymczasem z dokumentów dołączonych do pozwu nie wynika, że (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością jest następcą prawnym podmiotu, który udzielił pożyczki powodowi, czy też, aby jej nazwa została zmieniona. Ponadto z dokumentów tych nie wynika także, aby wierzytelność w stosunku do pozwanego została wniesiona jako wkład niepieniężny do spółki będącej powodem w sprawie. Oświadczenie z dnia 15 grudnia 2015 roku jest jedynie dowodem prywatnym stanowiącym jedynie dowód tego, że osoba która je podpisała, złożyła oświadczenie określonej treści (art. 245 k.p.c.). Z żadnego z dokumentów dołączonych do pozwu nie wynika natomiast fakt wniesienia tej wierzytelności jako wkładu niepieniężnego. Dołączony do pozwu regulamin udzielania pożyczek nie wskazuje, w jakim okresie obowiązywał, nadto nie został potwierdzony za zgodność z oryginałem nawet przez osobę uprawnioną do reprezentacji powoda. Na regulaminie tym znajduje się jedynie nieczytelny podpis, a raczej parafa, która nie wskazuje na podmiot, który złożył ten podpis. W tej sytuacji nie można traktować tego regulaminu jako dokument, nawet prywatny, może on jedynie stanowić początek dowodu na piśmie i mieścić się będzie w pojęciu środków uprawdopodobnienia (art. 243 k.p.c.). Również dołączone do pozwu wyciągi i dokument wystawiony przez (...) Spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością nie zostały potwierdzone za zgodność z oryginałem. Dokument wystawiony przez (...) nie został nadto opatrzony podpisem wystawcy.

Sąd stwierdził, że powód nie dołączył do pozwu dokumentów, z których wynikałoby, że przysługuje mu roszczenie w stosunku do pozwanego. Tym samym powód nie wykazał, aby przysługiwała mu legitymacja czynna w procesie, nie udowodnił podstawy prawnej roszczenia i jego wysokości. Samo twierdzenie strony powodowej co do faktów powołane w pozwie nie jest dowodem, a twierdzenia dotyczące istotnej dla sprawy okoliczności (art. 227 k.p.c.) muszą być udowodnione przez stronę to twierdzenie zgłaszającą.

*

Od wyroku z dnia 16 września 2016 roku apelację wniósł powód, zaskarżając wyrok w całości i zarzucając:

„1. Naruszenie przepisów prawa procesowego tj. art. 233 Kodeksu Postępowania Cywilnego, poprzez uchybienie regułom służącym do oceny wiarygodności i mocy przedstawionych przez Powoda dowodów

2. Naruszenie normy wskazywanej w art. 339 § 2 Kodeksu Postępowania Cywilnego”.

Powód wniósł o:

„1. Zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie powództwa w całości.

2. Zasądzenie od Pozwanego A. Z. na rzecz Powoda kosztów procesu według norm prawem przepisanych, a tym także za instancję odwoławczą

Ewentualnie o:

1. Uchylenie zaskarżonego Wyroku Zaocznego i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania” (k. 53-54v).

*

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja powoda jest zasadna w zakresie, w którym dotyczy rozstrzygnięcia Sądu pierwszej instancji oddalającego powództwo.

Uzasadniony jest częściowo zarzut naruszenia przepisu art. 339 § 2 k.p.c.

Przepis art. 339 § 1 k.p.c. stanowi, że jeżeli pozwany nie stawiał się na posiedzenie wyznaczone na rozprawę albo mimo stawienia się nie bierze udziału w rozprawie, sąd wyda wyrok zaoczny.

Przepis art. 339 § 2 k.p.c. stanowi, że w tym wypadku przyjmuje się za prawdziwe twierdzenie powoda o okolicznościach faktycznych przytoczonych w pozwie lub w pismach procesowych doręczonych pozwanemu przed rozprawą, chyba że budzą one uzasadnione wątpliwości albo zostały przytoczone w celu obejścia prawa.

Przepis art. 339 § 2 k.p.c. jest przepisem dalej idącym niż przepis art. 230 k.p.c., który stanowi, że gdy strona nie wypowie się co do twierdzeń strony przeciwnej o faktach, sąd, mając na uwadze wyniki całej rozprawy, może fakty te uznać za przyznane. Przepis art. 339 § 2 k.p.c. nakazuje wprost przyjęcie za prawdziwe twierdzeń powoda, o których w nim mowa, i nie wymaga rozważania, czy twierdzenia te mogą być uznane za przyznane przez pozwanego, przy uwzględnieniu wyników całej rozprawy.

Początkowa część przepisu art. 339 § 2 k.p.c. wyraża przy tym zasadę, zaś końcowa część tego przepisu przewiduje dwa wyjątki od tej zasady, co oznacza, że wyjątki powinny być interpretowane ściśle.

Twierdzenia powoda o okolicznościach faktycznych przytoczonych w pozwie lub w pismach procesowych doręczonych pozwanemu przed rozprawą tylko wówczas nie mogą być uznane za prawdziwe, jeżeli:

- a) budzą one uzasadnione wątpliwości albo
- b) zostały przytoczone w celu obejścia prawa.

Wątpliwości, ze względu na które twierdzenia powoda o okolicznościach faktycznych przytoczonych w pozwie lub w pismach procesowych doręczonych pozwanemu przed rozprawą nie mogą być uznane za prawdziwe, muszą być uzasadnione. Nie chodzi zatem o jakiegokolwiek wątpliwości, a tylko o wątpliwości uzasadnione. Wątpliwości takie muszą być uzasadnione obiektywnie.

Punktem wyjścia dla oceny czy zachodzą uzasadnione wątpliwości co do prawdziwości twierdzeń przytoczonych w pozwie lub w pismach procesowych doręczonych pozwanemu przed rozprawą jest treść tych twierdzeń. Jeżeli twierdzenia te są ogólnikowe, wewnętrznie sprzeczne, sprzeczne z zasadami logiki, nauki, czy doświadczenia życiowego, to w konkretnym wypadku może to być wystarczająca przyczyna do przyjęcia, że twierdzenia powoda dotyczące okoliczności faktycznych nie mogą być uznane za prawdziwe.

Punktem odniesienia do oceny czy zachodzą uzasadnione wątpliwości co do prawdziwości twierdzeń przytoczonych w pozwie lub w pismach procesowych doręczonych pozwanemu przed rozprawą może być również:

- a) treść dowodów z dokumentów dołączonych do pozwu lub pism procesowych powoda, jeżeli takie dokumenty zostały rzeczywiście złożone,
- b) fakty powszechnie znane (art. 213 § 1 k.c., art. 228 § 1 k.p.c.),
- d) fakty znane sądowi urzędowo (art. 228 § 2 k.p.c.).

Innymi słowy, sprzeczność treści twierdzeń przytoczonych w pozwie lub w pismach procesowych doręczonych pozwanemu przed rozprawą z:

a) treścią dowodów z dokumentów dołączonych do pozwu lub pism procesowych powoda, jeżeli takie dokumenty zostały rzeczywiście złożone,

b) faktami powszechnie znanymi,

c) faktami znanymi sądowi urzędowo

może być w konkretnym wypadku wystarczającą przyczyną do przyjęcia, że twierdzenia powoda dotyczące okoliczności faktycznych nie mogą być uznane za prawdziwe.

W rozpoznawanej sprawie twierdzenia powoda przytoczone w pozwie i w piśmie procesowym z dnia 16 czerwca 2016 roku nie budziły uzasadnionych wątpliwości, ani też nie zostały przytoczone w celu obejścia prawa. Twierdzenia te prawie w całości Sąd Okręgowy przytoczył we wstępnej części uzasadnienia.

W stanie faktycznym rozpoznawanej sprawy z twierdzeń powoda przytoczonych w pozwie i w piśmie procesowym z dnia 16 czerwca 2016 roku wynikało, że (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, której poprzednia firma brzmiała – (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, prowadziła działalność gospodarczą polegającą udzielaniu drogą elektroniczną krótkoterminowych pożyczek gotówkowych.

Z twierdzeń powoda wynikało ponadto, że pozwany zawarł z tą Spółką w formie elektronicznej umowę pożyczki gotówkowej w kwocie 500 zł. Powód przedstawił sposób zawierania pożyczek gotówkowych w formie elektronicznej przez (...) Spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością, a dodatkowo dołączył do pozwu tekst regulaminu udzielania pożyczek (k. 7-8), wydruk z rachunku bankowego przedstawiający przelew kwoty 1 zł dokonany przez A. Z. na rzecz pożyczkodawcy i treść oświadczenia pożyczkobiorcy zawartego w zleceniu przelewu (k. 9), wydruk z rachunku bankowego przedstawiający przelew pożyczkodawcy na rachunek A. Z. i treść oświadczenia pożyczkodawcy zawartego w zleceniu przelewu (k. 10), a także dokument zawierający dane pożyczkobiorcy i podstawowe dane o pożyczce (k. 11).

Z twierdzeń powoda wynikało ponadto, że (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością wniosła wkład niepieniężny do spółki (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W., obejmujący również wierzytelność wynikającą z umowy pożyczki zawartej z A. Z..

Dodatkowo powód dołączył do pozwu:

a) informację odpowiadającą odpisowi aktualnemu z Rejestru Przedsiębiorców, dotyczącą (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W., przedstawiającą stan na dzień 24 stycznia 2014 roku, z której wynika, że (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością jest współnikiem (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. i wniosła do tej ostatniej Spółki wkład niepieniężny o wartości 151215 zł (k. 12-12v),

b) oświadczenie pisemne prezesa zarządu (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, uprawnionego do jednoosobowego reprezentowania tej Spółki, wskazujące, że wierzytelność tej Spółki w stosunku do A. Z. wniesiona została jako wkład niepieniężny do (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. (k. 13, 14-14v).

Przytoczone wyżej twierdzenia powoda, zawarte w pozwie i piśmie procesowym z dnia 16 czerwca 2016 roku, nie nasuwały uzasadnionych wątpliwości, a dodatkowo w przeważającej części znajdowały potwierdzenie w dołączonych do pozwu dokumentach.

Twierdzenia powoda przytoczone w pozwie i w piśmie z dnia 16 czerwca 2016 roku oraz dołączone do pozwu dokumenty pozwalały i pozwalają na ustalenie, że w dniu 27 maja 2013 roku pozwany zawarł z (...) Spółką z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. umowę pożyczki pieniężnej w kwocie 500 zł.

Umowa została zawarta w formie elektronicznej, nie zaś w formie ustnej, czy też pisemnej.

Przepis art. 60 k.c. stanowi, że z zastrzeżeniem wyjątków w ustawie przewidzianych, wola osoby dokonującej czynności prawnej może być wyrażona przez każde zachowanie się tej osoby, które ujawnia jej wolę w sposób dostateczny, w tym również przez ujawnienie tej woli w postaci elektronicznej (oświadczenie woli).

Z twierdzeń powoda i z przedstawionych przez niego dokumentów wynika, że pozwany zawarł z (...) Spółką z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. umowę pożyczki, przyjmując elektroniczną ofertę pożyczkodawcy i potwierdzając ten fakt również w drodze elektronicznej. Treść umowy pożyczki wyznaczały zatem dokumenty w formie elektronicznej.

W dniu 27 maja 2013 roku (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. dokonała przelewu kwoty 500 zł na rachunek bankowy wskazany przez pozwanego w drodze elektronicznej.

Nie zachodziły również uzasadnione wątpliwości co do prawdziwości twierdzeń powoda, że wierzytelność w kwocie 500 zł, wynikająca z umowy pożyczki z dnia 27 maja 2013 roku, była przedmiotem wkładu niepieniężnego wniesionego do (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W..

Twierdzenia powoda co do tej okoliczności nie są sprzeczne z przedstawionymi przez powoda dokumentami dołączonymi do pozwu. Dokumenty te stanowią uzupełnienie i potwierdzenie twierdzeń powoda przytoczonych w pozwie i kolejnym piśmie procesowym. Nie są to wprawdzie odpisy dokumentów urzędowych, lecz prywatnych, jednak sam ten fakt nie pozbawia tych dokumentów mocy dowodowej. Podlegają ocenie tak jak każdy inny dowód w sprawie.

Dokument prywatny, który nie jest w ogóle podpisany, nie przestaje być dokumentem prywatnym. Z takim dokumentem nie łączy się jedynie domniemanie zawarte w art. 253 k.c.

Pożyczka w kwocie 500 zł udzielona została pozwanemu do dnia 26 czerwca 2013 roku. W związku z tym, że termin ten upłynął, roszczenie o zwrot pożyczki stało się wymagalne.

Wbrew stanowisku Sądu pierwszej instancji należy wskazać, że w postępowaniu zaocznym powód nie musi udowadniać okoliczności faktycznych przytoczonych w pozwie, chyba że:

a) co innego wynika z przepisów szczególnych (na przykład art. 431 zd. 2 k.p.c., art. 431 zd. 2 k.p.c. w zw. z art. 452 k.p.c., art. 431 zd. 2 k.p.c. w zw. z art. 458 § 1 k.p.c.),

b) budzą one uzasadnione wątpliwości albo zostały przytoczone w celu obejścia prawa.

Mając na uwadze powyższe rozważania, należy uznać, że Sąd Rejonowy mógł zasądzić od A. Z. na rzecz (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Spółki komandytowej z siedzibą w W. kwotę 500 zł. Kwestia zasadności żądania zapłaty odsetek za opóźnienie we wskazanej wysokości wymagała dodatkowej oceny w świetle dołączonych do pozwu dokumentów.

Pomimo powyższych ustaleń wyrok Sądu pierwszej instancji z dnia 16 września 2016 roku nie może być zmieniony przez Sąd drugiej instancji. Zwrócić należy uwagę, że pozwanemu nie został doręczony do chwili obecnej odpis pozwu.

Przepisy Kodeksu postępowania cywilnego regulujące problematykę doręczeń mają charakter formalny, w tym znaczeniu, że aby doręczenie mogło wywołać związane z nim skutki procesowe, musi być dokonane w sposób przewidziany przez te przepisy.

Przepis art. 139 § 1 k.p.c. stanowi, że w razie niemożności doręczenia w sposób przewidziany w artykułach poprzedzających, pismo przesłane za pośrednictwem operatora pocztowego w rozumieniu ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. – Prawo pocztowe należy złożyć w placówce pocztowej tego operatora, a doręczane w inny sposób – w urzędzie właściwej gminy, umieszczając zawiadomienie o tym w drzwiach mieszkania adresata lub w oddawczej skrzynce

pocztowej ze wskazaniem gdzie i kiedy pismo pozostawiono, oraz z pouczeniem, że należy je odebrać w terminie siedmiu dni od dnia umieszczenia zawiadomienia. W przypadku bezskutecznego upływu tego terminu, czynność zawiadomienia należy powtórzyć.

Przepis § 6 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 października 2010 roku w sprawie szczegółowego trybu i sposobu doręczania pism sądowych w postępowaniu cywilnym (Dz. U. z 2015 r., poz. 1222 – tekst jednolity ze zm.) stanowi, że przewidziane w art. 139 § 1 Kodeksu postępowania cywilnego zawiadomienie dla adresata o pozostawieniu przesyłki sporządza doręczający, wskazując w nim placówkę pocztową operatora lub urząd gminy, z którego przesyłkę należy odebrać w ciągu siedmiu dni, licząc od dnia następnego po dniu pozostawienia zawiadomienia; zawiadomienie pozostawia w drzwiach mieszkania adresata lub w oddawczej skrzynce pocztowej.

Przepis § 7 ust. 3 rozporządzenia z dnia z dnia 12 października 2010 roku stanowi, że awizowaną przesyłkę przechowuje się w placówce pocztowej operatora lub urzędzie gminy przez siedem kolejnych dni, licząc od dnia następnego po dniu pozostawienia zawiadomienia, o którym mowa w § 6.

Przepis § 8 ust. 2 rozporządzenia z dnia z dnia 12 października 2010 roku stanowi, że jeżeli osoba uprawniona nie zgłosi się po odbiór przesyłki złożonej w placówce pocztowej operatora w terminie, o którym mowa w § 7 ust. 3, placówka pocztowa operatora:

1) sporządza, według wzoru określonego w załączniku nr 3 do rozporządzenia, powtórne zawiadomienie o możliwości jej odbioru w terminie kolejnych siedmiu dni, licząc od dnia następnego po dniu pozostawienia zawiadomienia, które doręczający niezwłocznie pozostawia w drzwiach adresata lub w oddawczej skrzynce pocztowej; w przypadku doręczenia, o którym mowa w art. 135 § 2 Kodeksu postępowania cywilnego, powtórne zawiadomienie pozostawia placówka pocztowa operatora w skrytce pocztowej adresata;

2) zaznacza dokonanie powtórnego zawiadomienia na adresowej stronie niedoręczonej przesyłki adnotacją „awizowano powtórnie dnia” i podpisem;

3) przechowuje przesyłkę przez okres siedmiu dni, licząc od dnia następnego po dniu pozostawienia powtórnego zawiadomienia.

Przepis § 10 rozporządzenia z dnia 12 października 2010 roku stanowi, że przesyłkę niepodjętą placówka pocztowa operatora opatruje na stronie adresowej adnotacją „nie podjęto w terminie” oraz odciskiem datownika i wraz z formularzem potwierdzenia odbioru odsyła sądowi wysyłającemu po upływie ostatniego dnia do odbioru przesyłki.

Z powołanych przepisów wynika między innymi, że jeżeli osoba uprawniona nie zgłosi się po odbiór przesyłki złożonej w placówce pocztowej operatora w terminie siedmiu kolejnych dni, licząc od dnia następnego po dniu pozostawienia pierwszego zawiadomienia o pozostawieniu przesyłki w placówce pocztowej operatora, przesyłkę tę placówka pocztowa operatora przechowuje przez okres siedmiu dni, licząc od dnia następnego po dniu pozostawienia powtórnego zawiadomienia, a odesłanie przesyłki sądowi wysyłającemu może nastąpić dopiero po upływie ostatniego dnia do odbioru przesyłki.

Przesyłka sądowa zawierająca odpis pozwu i załączników oraz wezwanie na rozprawę w dniu 3 czerwca 2016 roku nie została odebrana przez pozwanego z placówki pocztowej operatora. Zawiadomienie (awizo) o pozostawieniu tej przesyłki w placówce pocztowej operatora pozostawione zostało pierwszy raz w dniu 14 kwietnia 2016 roku, a drugi raz w dniu 22 kwietnia 2016 roku (k. 28v).

W związku z powyższym przesyłka ta powinna zostać odesłana Sądowi wysyłającemu w dniu 30 kwietnia 2016 roku. Tymczasem odesłanie tej przesyłki nastąpiło w dniu 29 kwietnia 2016 roku, a więc przed upływem terminu, o którym mowa w § 8 ust. 2 pkt 3 i § 10 rozporządzenia z dnia 12 października 2010 roku. Nie można zatem uznać, że przesyłka zawierająca odpis pozwu i załączników oraz zawiadomienie od terminie rozprawy w dniu 3 czerwca 2016 roku doręczona została pozwanemu.

Pozwany został wprawdzie zawiadomiony o terminie rozprawy w dniu 16 września 2016 roku i doręczono mu odpis pisma procesowego powoda z dnia 16 czerwca 2016 roku (k. 37, 38), jednak odpis pozwu i załączników nie został pozwanemu doręczony.

W rozpoznawanej sprawie pojawia się zagadnienie podstawy prawnej uzasadniającej uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Przepis art. 386 § 2 k.p.c. stanowi, że w razie stwierdzenia nieważności postępowania sąd drugiej instancji uchyla zaskarżony wyrok, znosi postępowanie w zakresie dotkniętym nieważnością i przekazuje sprawę sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Przepis art. 386 § 4 k.p.c. stanowi, że poza wypadkami określonymi w § 2 i 3 sąd drugiej instancji może uchylić zaskarżony wyrok i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania tylko w razie nierozpoznania przez sąd pierwszej instancji istoty sprawy albo gdy wydanie wyroku wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości.

Wprawdzie nie można uznać, że pozwany został pozbawiony możliwości obrony, gdyż był zawiadomiony o terminie rozprawy bezpośrednio poprzedzającej wydanie wyroku, a zapadłe rozstrzygnięcie było dla pozwanego w całości korzystne, jednak nie można uznać, że doręczenie pozwanemu odpisu pozwu i załączników może nastąpić skutecznie na etapie postępowania apelacyjnego, jeżeli wynik tego postępowania miałby być niekorzystny dla pozwanego. Oznaczałoby to bowiem istotne ograniczenie uprawnienia pozwanego do rozpoznania sprawy w dwóch instancjach sądowych.

Przepis art. 78 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej stanowi, że każda ze stron ma prawo do zaskarżenia orzeczeń wydanych w pierwszej instancji. Wyjątki od tej zasady i tryb zaskarżania określa ustawa.

Zgodnie z przepisem art. 176 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, postępowanie sądowe jest co najmniej dwuinstancyjne.

Dwuinstancyjność postępowania nie oznacza jednak tylko formalnej możliwości rozpoznania sprawy przez sądy dwóch instancji, ale wiąże się z zapewnieniem stronie możliwości realnego udziału w dwóch instancjach sądowych w sprawie, która danej strony dotyczy¹.

W rozpoznawanej sprawie w sensie faktycznym byłoby możliwe wydanie wyroku merytorycznego przez Sąd Okręgowy, jako sąd drugiej instancji, i zasądzenie co najmniej kwoty głównej dochodzonej przez powoda, jednakże wymagałoby to doręczenia pozwanemu odpisu pozwu i załączników. Faktycznie pozwany uczestniczyłby wówczas w merytorycznym rozpoznaniu sprawy tylko w jednej i to od razu drugiej instancji, bez możliwości ewentualnego wniesienia środka zaskarżenia co do istoty sprawy. Prowadzi to do wniosku, że w takim wypadku zostałyby naruszone przepisy Konstytucji.

W związku z powyższym, w oparciu o wskazane wyżej przepisy Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej Sąd Okręgowy uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Rejonowemu w Białej Podlaskiej do ponownego rozpoznania.

Przed przystąpieniem do ponownego rozpoznania sprawy na rozprawie Sąd Rejonowy doręczy pozwanemu odpis pozwu i załączników. Wyrok w sprawie zostanie wydany przez Sąd pierwszej instancji tylko w wypadku doręczenia pozwanemu odpisu pozwu i załączników.

*

Na podstawie art. 108 § 2 k.p.c. Sąd Okręgowy pozostawił Sądowi Rejonowemu w Białej Podlaskiej rozstrzygnięcie o kosztach instancji odwoławczej.

Wydając ponownie wyrok lub innego rodzaju orzeczenie kończące sprawę w instancji Sąd zamieści w orzeczeniu rozstrzygnięcie o kosztach procesu. Jeżeli zajdzie konieczność sporządzenia uzasadnienia orzeczenia, Sąd uzasadni również rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów procesu.

Prawidłowe uzasadnienie rozstrzygnięć o kosztach procesu powinno zawierać:

a) dokładne określenie jakiego rodzaju koszty (z jakiego tytułu) i w jakich kwotach zostały poniesione przez poszczególne strony, przy czym gdy chodzi o wynagrodzenie adwokata lub radcy prawnego wystarczy wykazanie powstania obowiązku poniesienia tych kosztów;

b) dokładne wskazanie dokumentów potwierdzających fakt poniesienia lub konieczność poniesienia określonych kosztów, z oznaczeniem ich nazwy lub innej cechy identyfikacyjnej oraz kart akt sprawy, na których dokumenty te się znajdują;

c) dokładne wyjaśnienie, czy zgłoszone do rozliczenia koszty postępowania są kosztami, o których mowa w przepisach art. 98 § 2 i 3 k.p.c. lub w przepisach art. 98 § 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c., czy też są kosztami, które nie podlegają rozliczeniu, gdyż nie stanowią kosztów niezbędnych do celowego dochodzenia praw i celowej obrony;

d) dokładne wyjaśnienie podstawy prawnej rozstrzygnięcia o zasadzie ponoszenia kosztów procesu – należy nie tylko przytoczyć odpowiedni przepis Kodeksu postępowania cywilnego (art. 98 § 1 k.p.c., art. 100 zd. 1 k.p.c., art. 100 zd. 2 k.p.c., czy też jeszcze inny odpowiedni przepis), ale szczegółowo wyjaśnić w oparciu o jaką zasadę Sąd orzeka o kosztach procesu i dlaczego, a w przypadku stosunkowego rozdzielenia obowiązku zwrotu kosztów szczegółowo uzasadnić wysokość kwot zasądzanych z tytułu zwrotu kosztów.

W rozpoznawanej sprawie za tym, aby uzasadnienie rozstrzygnięcia o kosztach procesu zawierało wszystkie wskazane wyżej elementy, przemawia dodatkowo okoliczność, że przy ponownym rozstrzygnięciu sprawy Sąd Rejonowy zobowiązany będzie rozliczyć koszty instancji odwoławczej (art. 108 § 2 k.p.c.).

*

Z tych wszystkich względów i na podstawie powołanych wyżej przepisów Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji wyroku.

1 Por. uzasadnienie postanowienia SN z dnia 21 maja 2002 roku, III CKN 948/00, OSN C 2003, z. 5, poz. 68.